

EU-udvidelse.

Indlemmelse af Ukraine vil gøre EU mere østeuropæisk

KRONIK

Thomas Barnebeck Andersen, professor i økonomi, SDU

Ukraine er blevet et EU-kandidatland. Det er den overraskende konsekvens af et dristigt geopolitisk træk, som blev udløst af Ruslands invasion af Ukraine. Særligt østeuropæiske EU-lande ønskede, at Ukraine skulle stilles medlemskab i udsigt. Tyskland og Frankrig accepterede det, men ikke uden panderynker. Indlemmelse af Ukraine vil nemlig trække EU i østeuropæisk retning, politisk såvel som økonomisk.

Ukraine, som vil blive EU's femte største land målt på befolkning, er kulturelt set et konservativt land. Ukrainere er familieorienterede, og majoriteten af dem identificerer sig med den ukrainsk-ortodokse kirke. Et stort flertal af ukrainere er imod homoseksualitet og generelt mere enige med Polen og Ungarn end med Danmark og Sverige, når det gælder værdipolitik.

UKRAINERE HAR LEVET under kommunismens åg og ser ikke velvilligt på den eftergivnehed over for Rusland, som har kendetegnet tysk og fransk politik. Som andre østeuropæiske lande vil Ukraine helst placere sine sikkerhedspolitiske æg i USAs kurv. Ukraine vil værdsætte sin nationale selvbestemmelse, hvorfor EU's føderalister ikke skal forvente en ny alliancepartner.

Ukraine er derudover fattigere end Sri Lanka, mere korrupt end Elfenbenskysten og har mindre pressefrihed end Senegal. Faktisk har et kandidatland aldrig været så langt fra at opfylde de formelle betingelser (de såkaldte Københavnskriterier), det kræver at blive medlem af EU.

Da tildelingen af status som EU-kandidatland som nævnt skyldes invasionen, mener nogle, at landet kan se frem til en sympatirabat og om føje år at blive indlemmet i EU. Sikker er det i alle fald, at det vil være svært for EU at afvise et europæisk land, som har ydet så store ofre i kampen for frihed.

BRUXELLES ER KLAR over udfordringerne ved at indlemme Ukraine, men man beroliger sig selv ved at basere sin plan for genopbygning af landet på to tvivlsomme forudsætninger. Den første forudsætning er, at en Marshallplan til Ukraine vil skabe økonomisk udvikling, når krigen er slut. Den anden forudsætning er, at man kan ændre kulturelle og politiske normer i Ukraine ved at knytte tildelingen af genopbygningspenge sammen med retsstatsreformer.

Med hensyn til den første forudsætning i Bruxelles' genopretningsplan så genrejste den oprindelige Marshallplan rigtignok Vesteuropa efter anden verdenskrig, men den enorme udfordring, det er at genopbygge og modernisere Ukraine, kan ikke meningsfuldt sammenlignes med genopbygningen af Vesteuropa efter 1945.

Efter anden verdenskrigs afslutning stod de vesteuropæiske regeringer over for tre veldefinerede vækstforhindringer. Den første forhindring var, at Vesteuropa ikke producerede de maskiner, som var afgørende for at få gang i den økonomiske vækst. Vesteuropa var henviset til at importere dem fra USA, men lav produktivitet gjorde, at man ikke kunne finansiere importbehovet gennem eksportindtjening.

Den anden forhindring var, at brugen af administrativ priskontrol var udbredt. Det skadede produktiviteten. Den tredje forhindring var politisk usikkerhed. Tilhængerne af nationalisering af industrien var mange. I dette klima præget af politisk usikkerhed – og særligt tvivl omkring respekten for den private ejendomsret – var private iværksættere tilbageholdende. Det skadede også produktiviteten.

Marshallplanen fjernede alle tre forhindringer. De vesteuropæiske økonomier fik tilført 100 milliarder nutidsdollars, så de fornødne maskiner kunne importeres. Den administrative priskontrol blev fjernet, da det var

Illustration: Gert Ejton

et krav for at få adgang til de mange dollars. Den politiske usikkerhed blev reduceret, da adgang også krævede, at man helhjertet omfavnede kapitalismen. Mere skulle der faktisk ikke til, for at den økonomiske vækst blev genstartet.

UDVIKLINGSPROBLEMATIKKEN I Ukraine er mere kompliceret. Hvor de vesteuropæiske lande før anden verdenskrig allerede tilhørte gruppen af udviklede kapitalistiske økonomier, er Ukraine i dag et typisk mellemindkomst-

land, med alt hvad det indebærer. En mere retvisende sammenligning, når det gælder genopbygning og modernisering af Ukraine, er Mezzogiorno i Syditalien. Selv 150 år efter den italienske genforening er regionen stadigvæk ikke økonomisk eller socialt på højde med resten af Italien. Den italienske stat har ved adskillige udviklingsprogrammer – eller Marshallplaner om man vil – forsøgt at modernisere landbrug, industri og infrastruktur i Syditalien, men uden held. Femoghalvfjerds

års erfaring med udviklingsbistand rundt omkring i verden forstærker dette pessimistiske billede.

Med hensyn til den anden forudsætning i Bruxelles' genopretningsplan så er kulturelle og politiske normer svære at ændre. Normer overføres overvejende fra forældre til børn, hvorfor de naturligt er træge. Derudover er normer kendetegnet ved det, økonomer kalder en strategisk komplementaritet.

Hvis flertallet for eksempel opfatter korruption som

normalt (unormalt), så er sandsynligheden for, at det har negative konsekvenser, hvis man tager imod eller benytter sig af bestikkelse, lav (høj). Samfundet vil derfor ofte befinde sig i én af to situationer: en god situation med lidt korruption eller en dårlig situation med meget korruption.

LÆREN FRA DENNE type af tænkning er, at implementering af de formelle regler i EU's *acquis communautaire* (betegnelsen for EU's samlede regelværk) ikke nødvendigvis kan flytte et samfund fra den dårlige til den gode situation. De formelle (de juridiske) politiske spilleregler kan hurtigt ændres, men hvis de politiske aktører fortsat lader sig styre af uformelle (de facto) regler og normer, hjælper nye regler ingenting.

At knytte korruptionsbekæmpelse sammen med EU-midler vil med andre ord ikke opnå noget, hvis korruption er en norm i samfundet. Det er erfaringen fra EU-øst-udvidelsen i 2004. Og det er erfaringen fra Mezzogiorno, hvor et utal af kampagner mod korruption og organiseret kriminalitet har været frugtesløse.

At der er et ønske om at indlemme Ukraine i EU, er forståeligt. Vi skal bare gøre os klart, at vi i så fald vil få et mere østeuropæisk EU. Præcis hvor østeuropæisk EU vil blive, afhænger af, hvordan beslutningsstrukturen i et udvidet EU vil se ud, idet vi formentlig ikke kommer uden om traktatreform.

Har du styr på dine kemikalier?

Få overblik over dine kemiske produkter, automatisk opdaterede sikkerhedsdatablade samt faglig vurdering af påkrævede værnemidler.

Vi hjælper med at få styr på den kemiske risikovurdering, og du opnår sikkerhed for opfyldelse af lovkrav.

Med kemi-app'en og QR-koder sikrer I, at alle relevante informationer er let tilgængelig for alle medarbejdere.

Scan QR-koden, og hør mere om KEMI-basen app'en!

70 107 701
www.worxs.dk

WORXS